

ÖZEL SİRKÜLER

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

(Ekim 2024)

GİRİŞ

01 Ekim-31 Ekim 2024 tarihleri arasında meydana gelen ekonomik gelişmeleri ele aldığımız bültende, bu dönemde açıklanan makroekonomik göstergelerle birlikte öncü göstergeler olarak adlandırılan veriler tabloda geçmiş yıllarla/aylarla kıyaslamalı olarak verilmiş, büyüme, işsizlik, cari açık, enflasyon ve öncü göstergeler açısından uygulanan ekonomi politikalarıyla uyumlu ve olumlu yönde gerçekleşenler yeşil, uygulanan ekonomi politikalarıyla uyumlu olsa bile ülke ekonomisinin büyümesi ve gelişmesi açısından olumsuz olanlar kırmızı ile işaretlenmiş ve yorumlanmıştır. Her veri sadece olumlu veya sadece olumsuzluk içermeyebilir, olumlu ve olumsuz yönlerin birlikte ele alınıp, kısa, orta ve uzun vadeli seyrine de bakılmalıdır.

A. MAKRO EKONOMİK VE ÖNCÜ GÖSTERGELER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER							
	2022	2023	2024/MART	2024/HAZİRAN	2024/TEMMUZ	2024/AĞUSTOS	2024/EYLÜL
BÜYÜME							
GSYH (TÜİK)	906 milyar USD (%5,5)	1,1 trilyon USD (%4,5)	285,5 MİLYAR USD (%5,7)	594,8 milyar USD (% 2,5)			
İSTİHDAM							
İşsizlik Oranı (MA) (TÜİK)	10,30%	8,80%	8,60%	9,20%	8,80%	8,50%	
İstihdam Oranı (TÜİK)	48,20%	48,90%	49,50%	49,30%	49,60%	49,70%	
Atıl İşgücü Oranı (MA) TÜİK	21,40%	24,70%	24,10%	29,20%	26,50%	27,20%	
ÖDEMELER DENGESİ							
Ödemeler Dengesi (Cari Açık) (TCMB)	49 milyar USD	45,1 milyar USD	31,2 milyar USD	24,8 milyar USD	15 milyar USD	11,2 milyar USD	
İhracat (Ticaret Bak.) kümülatif	254,2 milyar USD	255,8 milyar USD	63,6 milyar USD	125,4 milyar USD	148,7 milyar USD	170,8 milyar USD	192,8 milyar USD
İthalat (Ticaret Bak.) kümülatif	364,3 milyar USD	361,8 milyar USD	84,1 milyar USD	168,6 milyar USD	198,6 milyar USD	225,6 milyar USD	252,8 milyar USD
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (Ticaret Bak.)	69,80%	70,70%	75,70%	74,40%	74,90%	75,70%	76,30%
Türkiye Brüt Dış Borç Stoku ve GSMH'ya oranı (HMB)	459,2 milyar USD (%50,7)	499,8 milyar USD (% 44,7)	506,8 milyar USD (% 43,8)	511,9 milyar USD (% 42,6)			
CDS	501,94	280,23	237,28	255,5	265,67	268,14	271,29
FIYAT İSTİKRARI							
TÜFE (TÜİK)	64,27%	64,77%	68,50%	71,60%	61,78%	51,97%	49,38%
ÜFE (TÜİK)	97,72%	44,22%	51,47%	50,09%	41,37%	35,75%	33,09%
FİNANSAL İSTİKRAR							
Toplam Krediler (BDDK)	7,5 trilyon TL	11,6 trilyon TL	12,8 trilyon TL	13,8 trilyon TL	14,1 trilyon TL	14,6 trilyon TL	14,9 trilyon TL
Toplam Mevduat (BDDK haftalık veriler)		14,8 trilyon TL	15,4 trilyon TL	16,4 trilyon TL	16,9 trilyon TL	17,4 trilyon TL	16,2 trilyon TL
Kredi/Mevduat Oranı (BDDK haftalık veriler)		75,20%	85,68%	84%	85,63%	86,05%	91,97%
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	1,53 trilyon TL	2,66 trilyon TL	3 trilyon TL	3,19 trilyon TL	3,24 trilyon TL	3,38 trilyon TL	3,45 trilyon TL
TCMB Ticari Krediler Faizi	14,02%	53,48%	66,29%	62,30%	59,31%	57,74%	59,02%
KAMU MALİYESİ							
Bütçe Açığı ve gerçekleşme oranı ve artış oranı (Bümko aylık bütçe bülteni)	139 milyar TL (gerçekleşen)	1,3 trilyon TL (gerçekleşen)	513,4 milyar TL (%19,4)	747,1 milyar TL (%28) (%54,6)	843,9 milyar TL (%31,8) (%94,2)	973,5 trilyon TL (%36,7) (%153,9)	1.074 trilyon TL (%40,5) (%109,5)
Bütçe Açığının GSYH daki Payı (Bümko)	1%	5,40%	(2024 bütçe hedefi) %6,4				

ÖNCÜ GÖSTERGELER							
Sanayi Üretim endeksi ve yıllık değişim oranı (TÜİK/tak.etk.ar.san.ür.end.)	118,7 (%1,8)	121,4 (2,3)	110,8 (% 4,3)	105,3 (-%4,7)	105,1 (-%3,9)	100,1 (-%5,3)	
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (MA) (TCMB)	76,5	77,5	77,2	76,2	75,9	75,7	74,90%
Perakende Satış Hacmi Endeksi ve yıllık artış oranı (TA) (TÜİK)	147,1 (%24,6)	168,1 (%14,2)	156,8 (%19,8)	159,6 (% 8,6)	161,7 (%5,4)	163,9 (%13,3)	
Ticari Kredilerde Büyüme Hızı							
Tüketici Güven Endeksi (MA) (TÜİK)	75,6	77,4	79,4	78,3	75,9	76,4	80,6
Reel Kesim Güven Endeksi (ekonomik güven end.) (MA) (TÜİK)	101,6	103,4	103,5	100,5	98,7	98	99,2
Konut Satış Sayısı	1.485.622	1.225.926	105.394	79.313	127.088	134.155	
İSO Türkiye İmalat PMI			50	47,9	47,2	47,8	44,3
Dünya Kompozit PMI (İSO)		51	52,3	50,9	49,7	49,6	48,8
ABD PMI						47,90	47,30
Euro Bölgesi PMI				45,80	45,80	45,80	45,00

1. Büyüme

GSYH 2024 Haziran sonu itibariyle 594,8 milyar USD olarak açıklanmış, yıllık büyüme oranı % 2,5'dur. Eylül sonu itibariyle GSYH henüz açıklanmamıştır.

2. İstihdam

2024 Ağustosta işsizlik oranı % 8,5'e gerilemiştir. Geniş işsizlik oranı dediğimiz atıl işgücü oranı ise 2022 ve 2023'den 5-6 puan daha yüksek olup %27,20'dir. İstihdam oranı % 49,70 olup 2022'den bu yana hemen hemen yatay seyretmektedir. Dezenflasyon programının etkisi geniş işsizlik oranına negatif olarak yansımıştır

3. Ödemeler Dengesi

2024 Ağustos sonu itibariyle cari açık 11,2 milyar USD'a gerilemiştir. Bu durumun ihracattaki artıştan değil, ithalattaki azalıştan kaynaklandığı görülmektedir.

4. Fiyat İstikrarı

Dezenflasyon programı ile uyumlu olarak, Eylül sonu itibariyle TÜFE % 49,38, ÜFE % 33,09 olarak gerçekleşmiştir. Açıklanan bu oran ile birlikte yıllık enflasyon üç yılın ardından ilk kez politika faizinin altına geriledi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Ekim toplantısında da politika faizini sabit tutmuştur. TCMB Eylül ayında enflasyonun ana eğiliminin bir miktar yükseldiğine ve enflasyondaki iyileşmenin hızına dair belirsizliğin son dönemdeki veri akışı ile arttığına işaret etti. Aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin ve kalıcı bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri öngörülen tahmin aralığına yakınsayana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceğini yineleyen TCMB enflasyonda belirgin ve kalıcı bir bozulma öngörülmesi durumunda ise para politikası araçlarının etkili şekilde kullanılacağını söyledi.

5. Finansal İstikrar

Tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları Eylül sonu itibariyle 3,45 trilyon TL olarak gerçekleşmiş, uygulanan programa uygun düşüş sağlanmamış görünmektedir. Ticari kredi faizleri de % 59 lar seviyesinde gerçekleşerek programı arz yönünde destekleyen noktada değildir.

6. Kamu Maliyesi

Eylül sonu itibariyle bütçe açığı 1,074 trilyon TL olmuştur. Bu, geçen yıla oranla % 109 oranında bir artışa tekabül etmektedir. Bu artışta halen geçen yıl meydana gelen depremlerin ve EYT kararının etkisi olduğu açıktır.

7. Öncü Göstergeler

Eylül ayında İSO imalat PMI Eylül ayında geçen aya göre 2,5 puan düşerek 44,3 olarak gerçekleşti. Raporda dikkat çeken hususlar; yeni siparişlerde Mayıs 2020'den bu yana en keskin yavaşlamanın kaydedilmiş olması, üretim ve istihdamda daralmanın hız kazanması ve girdi maliyetlerinin belirgin artışı sürdürmesi olmuştur.

Öte yandan tüketici güven endeksi ve reel kesim güven endeksinin artması ileriye yönelik olumlu bir gelişmedir.

Ancak olumsuz bir gelişme olarak, hem Türkiye, hem Dünya, hem ABD, hem de Euro Bölgesi PMI'larında düşüş gözlenmektedir.

Hazırlayan: Bülent ÇAKAR

Bu yayını Batı YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. ortakları Yeminli Mali Müşavirler tarafından titizlikle hazırlanmaktadır. Amacımız mevzuat ve uygulamadaki değişiklikleri yorumlarımızla birlikte zamanında okuyucularımıza ulaştırmak ve genel anlamda yol gösterici olmaktır. Uygulamaların açıklanan hususların kendi özel durumlarına uygulanması konusunda Batı YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. ile bağlantı kurmalarını tavsiye ederiz. Bu yayındaki bilgilere dayanılarak yapılan uygulamalar nedeniyle doğabilecek zararlardan Batı YMM A.Ş. ortakları, çalışanları ve yazarları herhangi bir yükümlülük ve sorumluluk kabul etmemektedirler.